

ISOLDE

ISOLDE

KAMER DERTIEN

Tineke V.

© 2026 Tineke V.

Alle rechten voorbehouden.

ISBN 9789465542843

PROLOOG

De bezoeker

Ik had mijn laptop dichtgeklapt omdat ik al bijna een uur naar dezelfde alinea zat te kijken. Eerst had ik er drie zinnen bij geschreven, daarna twee geschrapt en uiteindelijk stond er minder dan toen ik begonnen was. Dat leek mij een uitstekend moment om ermee op te houden.

Mijn notitieboek lag nog op tafel en de thee ernaast was koud geworden. Buiten gleed de regen in fijne druppels langs het raam. Maurice lag languit in zijn mand te slapen. Tenminste, dat dacht ik, tot hij plots zijn kop oprichtte en met gespitste oren naar de donkere gang luisterde.

‘Hé, jongen. Wat scheelt er?’

Hij bleef enkele tellen roerloos zitten, snoof één keer en liet zijn kop weer zakken.

‘Veel hulp zijt gij ook.’

Ik stond op om mijn mok naar de keuken te brengen toen er iets tegen het raam tikte. Eén keer. Daarna nog eens.

Ik keek op.

Er zat een meisje op mijn vensterbank.

Bruine krullen, een gezicht vol sproeten en grote blauwe ogen die mij zonder enige verlegenheid opnamen. Haar benen bengelden rustig heen en weer alsof het volkomen normaal was om op een regenachtige avond zomaar aan de verkeerde kant van een gesloten raam te verschijnen.

Ik zette mijn mok heel voorzichtig terug op tafel.

‘Wa... wat kom jij hier doen?’

‘Op u wachten.’

‘Op mij?’

‘Ge zijt nogal traag.’

‘Ik ken u niet eens.’

‘Dat komt nog.’

Ze zei het met zo’n zekerheid dat ik opnieuw ging zitten.

Maurice had ondertussen zijn kop weer opgetild. Hij keek niet naar het meisje, maar wel in haar richting. Zijn neus bewoog.

‘Hoe oud ben jij?’ vroeg ik.

‘Honderdnegen.’

Ik keek haar aan.

‘Probeer nog eens.’

Ze grijsde.

‘Bijna negen.’

‘Dat klinkt al geloofwaardiger.’

‘Allebei is waar.’

Haar glimlach verdween even. Ze keek naar de regen op het raam.

‘Ik was bijna negen toen alles veranderde.’

‘Wat veranderde?’

‘Da komt nog.’

‘Ge zijt nogal goed in vragen ontwijken.’

‘Ge stelt er ook veel.’

Ze sprong van de vensterbank. Haar versleten botinnetjes maakten geen geluid op de vloer.

‘Ik heet Isolde.’

‘Dat is alvast iets.’

‘Ik zat in ‘t Snotterkens.’

‘In wat?’

‘Een weeshuis.’

Ik trok mijn notitieboek naar mij toe.

‘Hoe lang zat je daar?’

Ze dacht even na.

‘Van toen ik vijf was. Bijna zes.’

‘Dus je zat er al een hele tijd?’

‘Lang genoeg.’

Even keek ze naar haar handen.

‘Papa was toen al weg.’

Ik keek op.

‘Je vader?’

Ze knikte.

‘Ik wist ni waar hij was. Niemand zei mij iets.’

‘Herinnerde je hem nog?’

Nu keek ze mij recht aan.

‘Tuurlijk. Ik was geen baby meer.’

Ze zweeg even en tikte toen met haar vinger tegen de rand van mijn notitieboek. De pen die erop lag schoof een paar

centimeter op. Ik keek van de pen naar haar, maar Isolde deed alsof er niets bijzonders was gebeurd.

‘Hij had mij iets gegeven voor hij verdween.’

‘Wat?’

‘Een sleutel.’

‘Waarvoor?’

Haar mondhoek ging omhoog.

‘Als ik dat nu al vertel, kunt ge stoppen met schrijven.’

Ik lachte.

‘Goed. Waar beginnen we dan?’

Ze tikte opnieuw tegen mijn notitieboek.

‘Op de zolder.’

‘Waarom daar?’

‘Omdat ge van daaruit alles kon zien. De binnenkoer, de tuin van de pastoor en de poort.’

‘Welke poort?’

‘Die naar buiten.’

Ik zette mijn pen op het papier.

‘Wat schrijf ik?’

Isolde boog zich voorover.

‘Vier kopkes op een dak.’

‘Dat is geen zin.’

‘Gij zijt de schrijfster.’

‘Awel, bedankt.’

Ze grijnsde.

Ik begon te schrijven.

Tussen twee kromgetrokken balken stak Isolde haar kopje
naar buiten.

Daar begon het.

Vier kopjes op het dak

Tussen twee kromgetrokken balken stak Isolde haar kopje naar buiten. De zolder van 't Snotterkens rook naar oud hout, droog stro en jaren stof dat zich in iedere spleet had genesteld. Door een kier in het dak viel een streep zonlicht naar binnen, precies over haar bruine krullen, zodat de stofdeeltjes errond oplichtten alsof iemand boven haar hoofd een zak meel had uitgeklopt.

Van daarboven kon ze bijna de hele binnenkoer zien.

Zuster Bertha stond bij de waterpomp en had Rik tegen de muur gekregen. Dat was op zichzelf weinig bijzonder. Rik slaagde er met een opmerkelijk talent in om minstens één keer per dag op een plaats terecht te komen waar Bertha hem liever niet zag.

Vandaag hield hij een kaalgevreten klokhuis in zijn hand.

‘Een appel!’ bulderde Bertha over de koer. ‘Ge hebt een appel gepikt uit de keuken!’

Rik keek naar het klokhuis alsof het ding hem misschien nog kon redden.

‘Ik had honger, Zuster Bertha.’

‘Gij hebt altijd honger.’

‘Da klopt.’

Bertha zette haar handen in haar zij en keek hem aan met het soort blik dat zelfs volwassen mannen waarschijnlijk een stap achteruit deed zetten.

‘Vindt ge dat grappig?’

Rik aarzelde en keek nog één keer naar wat er van de appel overbleef.

‘Een klein beetje.’

Zuster Bertha rukte het klokhuis uit zijn hand alsof ze zojuist een gestolen kerkschat had teruggevonden. Isolde beet op haar lip om niet te lachen. Rik was ook werkelijk niet slim genoeg om eerst zijn bewijs op te eten.

‘Isolde!’

De fluistering achter haar was dringend genoeg om haar uiteindelijk van de koer weg te krijgen. Ze draaide haar hoofd half om, zonder haar plaats bij de opening helemaal prijs te geven.

‘Wat?’

Dries lag plat op zijn buik tussen twee hopen stro. Zijn flaporen staken links en rechts van zijn hoofd uit en Isolde had soms het gevoel dat die dingen eerder ergens aankwamen dan de rest van hem.

‘Hebt ge iets mee?’

‘Ja.’

Zijn gezicht klaarde onmiddellijk op.

‘Wat?’

‘Nieuws.’

De hoop verdween even snel als hij gekomen was.

‘Geen eten?’

‘Nee.’

‘Dan moet ge daar niet zo geheimzinnig over doen.’

Noor kwam onder een lage balk doorgekropen en ging naast hem zitten. Haar sjaaltje hing scheef rond haar hals en in haar

haar zat een spinnenweb waarvan ze zelf kennelijk nog niets gemerkt had.

‘Ge had wel beloofd dat ge iets uit de keuken ging meebrengen.’

‘Ik ben in de keuken geweest.’

Dries keek haar aan.

‘Da was de vraag ni.’

Een eindje verderop zat Tuur op een omgekeerde houten kist, zijn knieën opgetrokken en zijn rug tegen een balk. Van iedereen in 't Snotterkens kon hij waarschijnlijk het langst zwijgen zonder daar ongelukkig van te worden. Soms zat hij zo stil dat Isolde ervan overtuigd was dat zelfs de muizen hem vergaten.

Ze liet hen nog een paar tellen wachten en stak toen haar hand in haar schortzak.

Dries zag de beweging en kwam overeind alsof iemand aan een touw had getrokken.

‘Aha.’

Isolde haalde een halfdroog koekje boven.

‘Niet aha doen. Ge krijgt maar een stuk.’

Dries grijsde breed.

‘Ik wist dat ge een goed mens waart.’

‘Ge hebt daarnet nog gezegd dat ik niks mee had.’

‘Een mens kan zich vergissen.’

Ze brak het koekje in vieren. Het kraakte zo luid dat Noor onmiddellijk naar het zolderluik keek en de vier kinderen

enkele tellen stil bleven zitten om te luisteren of iemand beneden iets had gehoord.

Er kwam geen reactie.

‘Het is oud,’ zei Isolde terwijl ze de stukken uitdeelde. ‘Maar het kruimelt nog. Kruimels zijn beter dan lucht.’

Dries had het zijne al in zijn mond voor zij goed en wel uitgesproken was. Noor rook eerst aan haar stuk en trok haar neus op.

‘Da ruikt naar de kast van Zuster Ida.’

Isolde keek haar aan.

‘Hoe weet gij hoe haar kast ruikt?’

Noor schoof het koekje in haar mond.

‘Da wilt ge ni weten.’

Tuur draaide zijn stukje tussen zijn vingers alsof hij onderzocht of het werkelijk eetbaar was. Dries volgde iedere beweging.

‘Gaat ge da nog opeten?’

Tuur stopte het zonder antwoord in zijn mond.

Dries zuchtte diep.

‘Gulzigaard.’

Beneden begon Rik plotseling te jammeren. Zuster Bertha had hem bij zijn oor vast en trok hem richting keuken.

‘Vandaag schilt ge patatten tot uw vingers dezelfde kleur hebben als de schil!’

‘Maar Zuster Bertha, mijn vingers zijn al vuil.’

Bertha trok iets harder.

‘Dan zijt ge al half klaar.’

De zware keukendeur viel met een klap dicht.

Isolde kroop opnieuw naar de opening in het dak en zette haar handen tegen de balk. Van hieruit lag bijna heel ‘t Snotterkens onder haar: de waterpomp midden op de koer, de lage bijgebouwen, de waslijnen vol grijze lakens en hemden, de kapelmuur die het laatste zonlicht ving en daarachter de tuin van de pastoor. Links liep de galerij naar de meisjesvleugel, aan de overkant lag die van de jongens.

Nog verder stond de poort.

Daar bleef haar blik hangen.

Noor kwam naast haar zitten en veegde eindelijk het spinnenweb uit haar haar.

‘Ge kijkt weer naar buiten.’

‘Da doet ge met een opening.’

‘Ge weet wat ik bedoel.’

Isolde antwoordde niet. Ze wist inderdaad wat Noor bedoelde.

Dries veegde intussen de laatste kruimels van zijn broek en bestudeerde haar gezicht.

‘Zeg het nu maar.’

‘Wat?’

‘Ge hebt ons niet naar hier geroepen voor een koek die waarschijnlijk al gestorven was voor wij geboren waren.’

Isolde keek nog één keer naar de poort achter de kapel.

‘We gaan weg.’

Dries knipperde.

‘Van de zolder?’

‘Van ’t Snotterkens.’

Noors stukje koek bleef halverwege haar mond hangen.

‘Wanneer?’

‘Vannacht.’

Dries begon te lachen, maar de lach stierf snel toen hij zag dat Isolde hem gewoon bleef aankijken.

‘Ge meent dat.’

‘Ja.’

Hij schoof rechtop.

‘Gewoon buitenwandelen zeker?’

‘Nee.’

‘Ah, gelukkig. Ik dacht al dat uw plan niet deugde.’

Isolde wees naar de schuine balken boven hun hoofden.

‘We gaan langs het dak. Aan de andere kant kunnen we achter de bakkerij naar beneden. Vandaar geraken we in de tuin van de pastoor en achteraan staat een poort die uitkomt in een steeg.’

Noor trok haar sjaaltje steviger rond haar hals.

‘Daar loopt soms een hond.’

‘Alleen als de pastoor hem buitenlaat.’

‘En wanneer doet hij dat?’

Isolde keek naar haar.

‘Da weet ik ni.’

Noor trok één wenkbrauw op.

‘Dat lijkt mij nogal belangrijke informatie.’

Dries knikte ernstig.

‘Ik vind honden ook belangrijke informatie.’

‘We moeten gewoon zorgen dat hij er niet is.’

‘Da is geen plan,’ zei Noor.

‘Jawel.’

‘Nee. Da is hopen.’

‘Da ligt dicht bij elkaar.’

Tuur had intussen zijn blik van de koer naar Isolde verplaatst.

‘En als we door die poort zijn?’

‘Dan gaan we naar de Korenmarkt.’

‘Waarom?’

‘Omdat daar karren staan.’

Dries spreidde zijn handen.

‘Er staan overal karren.’

‘Karren die vertrekken.’

‘Naar waar?’

‘Ver genoeg.’

Tuur keek haar aan.

‘Ge weet ni naar waar.’

‘Nog ni.’

Noor draaide zich helemaal naar Isolde toe.

‘Ge kunt toch ni zomaar in een kar kruipen zonder te weten waar die naartoe rijdt?’

‘Waarom ni?’

‘Omdat ge dan ergens terechtkomt waar ge ni wilt zijn.’

Isolde keek opnieuw door de opening naar de binnenkoer, de hoge muren en de poort die van hieruit kleiner leek dan ze in werkelijkheid was.

‘We zitten al ergens waar ik ni wil zijn.’

Daar had Noor niet meteen een antwoord op.

Beneden kwam Broeder August uit de jongensvleugel. Twee kleine jongens stonden voor hem in een rij die vooral bewees dat kinderen zelden vanzelf recht naast elkaar bleven staan.

‘Recht,’ zei hij.

Een van de jongens trok zijn schouders naar achteren.

‘Ik sta recht, broeder.’

Broeder August bekeek hem even.

‘Dan zou ik niet willen zien hoe ge scheef staat.’

Dries trok snel zijn hoofd weg van de opening.

‘Hij gaat straks weer tellen.’

‘Zoals altijd,’ zei Tuur.

Isolde kwam overeind en veegde het stof van haar knieën.

‘Ik blijf hier ni. Nog geen jaar. Nog geen maand.’

Dries keek haar langer aan dan gewoonlijk.

‘Heeft dit met uw verjaardag te maken?’

Isolde draaide zich naar hem.

‘Hoe weet gij daarvan?’

‘Omdat ge vorige week tegen Zuster Bertha hebt geroepen dat ge binnenkort negen wordt en dat ze u dan niet meer als een klein kind mag behandelen.’

‘Ze behandelt iedereen als een patat.’

‘Ja, maar gij riep het harder dan de rest.’

Noor schoof dichterbij.

‘Wanneer zijt ge jarig?’

‘Dertien juni.’

‘Da is binnenkort.’

‘Ik weet het.’

Dries dacht zichtbaar na.

‘Misschien krijgt ge iets.’

Isolde lachte.

‘Van wie?’

‘Geen idee. Een extra schep pap?’

‘Da is geen cadeau. Da is een bedreiging.’

Tuur keek naar haar schortzak.

‘Hebt ge de sleutel nog?’

Isolde's hand ging vanzelf naar haar heup.

Noor zag het.

‘Welke sleutel?’

De sfeer op de zolder veranderde. Zelfs Dries zei niets toen Isolde haar hand in de zak stak en de zware oude sleutel bovenhaalde.

Hij lag donker in haar handpalm, op sommige plaatsen gladgesleten door vingers die er veel vaker overheen waren gegaan dan de hare. Het handvat had een vreemde kronkelende vorm, met lijnen die door elkaar liepen alsof iemand wortels of takken in metaal had willen vangen.

Dries kroop dichterbij.

‘Die heb ik nog nooit gezien.’

‘Omdat ge niet in mijn zakken moet zitten.’

‘Ik zit nooit in uw zakken.’

Isolde keek hem aan.

‘Vorige week nog.’

‘Dat was om te zien of ge eten had.’

‘Dat heet in mijn zakken zitten.’

Noor stak haar hand uit maar hield haar vingers enkele centimeters van het metaal.

‘Van wie is hij?’

‘Van mijn vader.’

De anderen werden stil.

Isolde keek zelf naar de sleutel. Ze herinnerde zich haar vader beter dan sommige volwassenen dachten, al waren haar herinneringen niet volledig. Soms bleven er alleen stukjes over: zijn handen, de geur van zijn jas, de manier waarop hij haar optilde wanneer ze moe was en zijn stem wanneer hij haar naam zei.

Maar ze herinnerde hem.

‘Hij heeft hem aan mij gegeven voor hij verdween.’

Ze herinnerde zich ook de poort van 't Snotterkens. Haar vader had haar er zelf naartoe gebracht en tegen de zusters gezegd dat hij voor zijn werk een tijd buiten Gent moest. Er was geen familie die voor haar kon zorgen. Het zou maar tijdelijk zijn.

Tegen Isolde had hij hetzelfde gezegd. Hij moest iets gaan oplossen. Zij moest daar blijven waar ze veilig was en hij zou haar komen halen.

De eerste weken hadden de zusters dat telkens herhaald wanneer ze naar hem vroeg: haar vader was weg voor zijn werk en zou terugkomen wanneer hij kon. Later werd het antwoord korter. Ze wisten niet waar hij was. Nog later kwam er helemaal geen antwoord meer.

Noor keek voorzichtig naar haar.

'Hoe oud waart ge toen?'

'Klein.'

Dries kon het niet laten.

'Ge zijt nog klein.'

Isolde keek hem strak aan.

'Wilt ge uw ander oor ook zo plat als uw gezicht?'

Hij sloot zijn mond.

Tuur boog iets naar voren.

'Wat heeft uw vader gezegd?'

Isolde streek met haar duim langs de tanden van de sleutel.

'Dat ik ooit de deur moest zoeken waar hij op paste.'

Noor fronste.

'Welke deur?'

‘Da heeft hij er ni bij gezegd.’

Dries trok zijn wenkbrauwen op.

‘Da was gemakkelijk geweest.’

‘Misschien wist hij het zelf ni.’

Tuur dacht even na.

‘Of misschien wilde hij ni dat ge ze direct vond.’

Isolde keek naar hem, maar hij haalde alleen zijn schouders op en richtte zijn aandacht weer op de koer.

Beneden ging de deur van de kapel open. Zuster Ida kwam naar buiten en het gerinkel van de sleutelbos aan haar gordel was zelfs tot boven hoorbaar.

Noor verlaagde haar stem.

‘Ge kunt toch niet vertrekken omdat ge ergens een deur wilt zoeken die misschien niet eens bestaat?’

Isolde stopte haar vaders sleutel opnieuw veilig in haar schortzak.

‘Ik vertrek omdat ik hier weg wil. Die deur zoeken we onderweg wel.’

Dries krabde aan zijn oor.

‘En als wij niet mee willen?’

‘Dan blijft ge hier.’

‘Ah.’

‘Niemand verplicht u.’

Hij keek naar de keukendeur waar Bertha met Rik verdwenen was. Van binnen klonk een doffe klap.

Daarna Bertha:

'GE SCHILT ZE, GE GOOIT ZE NI DOOR DE KEUKEN!'

Dries knikte langzaam.

'Ik ga mee.'

Noor zuchtte.

'Natuurlijk.'

Isolde keek naar haar.

'Gij hoeft ni.'

Noor trok haar sjaaltje recht.

'Ik laat u niet alleen met hem vertrekken.'

Dries keek gekwetst.

'Wat is er mis met mij?'

'Hoeveel tijd hebt ge?'

Tuur kwam van de kist overeind en veegde een paar strohalmen van zijn broek.

'Ik ga ook mee.'

Isolde keek hem verbaasd aan.

'Waarom?'

'Omdat ge anders van het dak valt.'

'Ik val ni van daken.'

'Vorige winter.'

'Da was ijs.'

'Ge viel.'

'Ik ben blijven hangen.'

'Aan uw rok.'

Dries begon te grijnzen.

‘Heel ’t weeshuis heeft uw onderbroek gezien.’

Isolde gaf hem een duw tegen zijn schouder. Hij viel achterover in het stro en kwam proestend en met een pluk droog gras op zijn hoofd weer recht. Noor beet zo hard op haar lip dat haar wangen ervan bol kwamen te staan.

‘Goed,’ zei Isolde. ‘Vannacht. Wanneer de kerkklok drie keer slaat.’

Dries plukte het stro uit zijn haar.

‘Wij liggen aan de andere kant.’

‘Dat weet ik. We zien elkaar achter de grote schoorsteen.’

Tuur keek naar de dakpannen boven hen.

‘Op het dak?’

‘Ja.’

Dries liet zich achterover tegen een baal zakken.

‘Natuurlijk op het dak.’

‘En wie maakt mij wakker?’

Isolde wees naar Tuur.

‘Hij.’

Dries keek hem wantrouwig aan.

‘Hard?’

‘Hangt ervan af hoe rap ge wakker wordt.’

Noor draaide haar hoofd naar het zolderluik.

‘We moeten terug voor ze ons missen.’

Op de binnenkoer werden de kinderen voor het eten bij elkaar geroepen. Zuster Malva probeerde de meisjes in een behoorlijke rij te krijgen, terwijl aan de overkant Broeder Jacobus de jongens telde. Broeder Franciscus stond tussen twee van de kleinsten met één verloren botinneke in zijn hand en probeerde uit te zoeken van wie het was.

Isolde wilde zich net van de opening terugtrekken toen Malva haar hoofd ophief.

Hun blikken kruisten elkaar bijna.

Isolde dook meteen achter de balk.

‘Heeft ze u gezien?’ fluisterde Dries.

‘Nee.’

Beneden bleef het enkele tellen stil.

Toen klonk Malva’s stem.

‘Wie zit daarboven?’

De vier kinderen keken elkaar aan. Tuur wees zonder iets te zeggen naar het donkerste deel van de zolder, waar tussen de balken een doorgang naar de andere kant liep.

Isolde duwde de sleutel dieper in haar schortzak.

‘Lopen.’

Ze verdwenen tussen het stro en de balken terwijl onder hen het zolderluik al begon te rammelen.

De appels van de pastoor

Zuster Malva rukte het zolderluik open en kreeg meteen een wolk stof recht in haar gezicht. Hoestend sloeg ze één hand voor haar neus, terwijl ze met de andere haar dunne stok stevig vasthield en haar hoofd tussen de balken stak. Boven haar lag de zolder donker en benauwd tussen stro, oude zakken en kromgetrokken hout. Er bewoog niets, maar Malva vertrouwde stilte ongeveer even weinig als Isolde haar vertrouwde.

‘Wie zit daarboven?’

Aan de andere kant van de zolder kropen vier kinderen op handen en knieën zo snel mogelijk weg. Isolde ging voorop. Ze kende intussen iedere losse plank, iedere lage balk en bijna elk stuk hout dat kraakte wanneer ge er verkeerd op steunde. Achter haar hijgde Dries alsof ze al half Gent hadden doorkruist, terwijl Noor met één hand haar sjaaltje probeerde los te trekken van een uitstekende spijker.

‘Kunt ge ni wat trager?’ fluisterde Dries.

‘Nee.’

‘Ik zie niks.’

‘Da komt omdat uw kop tegen mijn achterwerk zit.’

Dries trok zijn hoofd zo snel achteruit dat hij bijna tegen Noor botste.

‘Dat was per ongeluk.’

‘Alles bij u is per ongeluk.’

Onder hen kraakte de ladder. Noor kreeg haar sjaaltje eindelijk los en keek naar Tuur, die achteraan kwam en even

over zijn schouder luisterde. Hij had weinig woorden nodig om duidelijk te maken dat Malva dichterbij was.

‘Sneller.’

Isolde dook onder een lage balk door, schoof een stapel oude zakken opzij en wurmde zich door een smalle opening naar de kleine opslagruimte boven de oude lesgang. Noor volgde, daarna Dries en als laatste Tuur, die de zakken achter zich zo goed mogelijk terug op hun plaats trok. Net toen zijn voeten uit het zicht verdwenen, verscheen Malva’s hoofd boven het zolderluik.

‘Ik weet dat hier iemand zit!’

De vier hielden zich muisstil. Isolde hoorde alleen hun ademhaling en het zachte schuren van stro tegen een balk. Naast haar kneep Dries plots zijn ogen dicht. Zijn neus trok scheef en zijn schouders gingen omhoog.

Noor zag het ook.

Nog voor hij kon niezen, klemde ze haar vingers rond zijn neus. Dries zijn wangen zwollen op, zijn oren werden rood en enkele lange tellen vocht hij zichtbaar tegen zijn eigen gezicht, tot er uiteindelijk een klein piepend geluid uit zijn keel ontsnapte.

Malva hield stil.

‘Wat was dat?’

Dries keek Noor beledigd aan, maar zij liet hem voor alle zekerheid nog niet los. Op datzelfde ogenblik bewoog het stro vlak bij het luik. Een dikke grijze rat schoot tussen twee balen vandaan, rende over de vloer en verdween rakelings langs Malva naar beneden.

Malva slaakte een gil en maakte zo'n wilde beweging dat ze bijna achteruit van de ladder viel.

'Vuil beest! Weg!'

Van beneden klonk meteen geroep.

'Zuster Malva!'

'Er loopt een rat in de gang!'

'Pak ze dan!'

'De rat of Zuster Malva?'

Een paar kinderen begonnen te lachen. Malva daalde vloekend de ladder af en sloeg het luik zo hard dicht dat het stof tussen de balken opnieuw naar beneden dwarrelde. Isolde wachtte tot haar voetstappen verdwenen waren, schoof de zakken opzij en kroop terug de zolder op.

Dries kwam achter haar aan en wreef met beide handen over zijn neus.

'Ge hebt mij bijna verstikt.'

'Ge ging niezen,' zei Noor.

'Ik kan daar toch niks aan doen?'

'Ge kunt beginnen met uw gezicht ni in iedere hoop stof te steken.'

'Ik kroop gewoon achter Isolde.'

Isolde lag alweer bij een spleet tussen de vloerplanken. Beneden stond Malva met haar stok naar alle kanten te wijzen, terwijl Rik met een lege emmer achter de rat aanholde. Vanuit de keuken brulde Zuster Bertha dat hij zijn patatten moest afmaken en dat het beest vanzelf wel terug naar de zolder zou verdwijnen als iedereen ophield erachter te lopen.

Het hele gedoe maakte één ding duidelijk: vanaf nu zou Malva nog beter opletten.

‘Vanavond vertrekken we echt,’ zei Isolde.

Noor keek haar aan.

‘Na da van juist?’

‘Juist daarom. Malva gaat ons vanaf nu nog meer in ’t oog houden. Als we wachten, geraakt ge morgen misschien niet eens meer tot aan het raam.’

Dries veegde het stof van zijn knieën en wierp een bezorgde blik naar het zolderluik.

‘En hoe geraken wij buiten?’

Isolde wees naar de andere kant van het dak.

‘Tuur en gij door het laatste raam van jullie slaapzaal.’

Dries staaarde haar aan.

‘Da raam zit drie verdiepingen hoog.’

‘Ge zijt goed in tellen vandaag.’

‘En hoe geraken we eraan?’

‘Met het kastje dat er staat.’

‘Dat scheve kastje?’

‘Ja.’

‘Dat waar een poot van ontbreekt?’

‘Ook ja.’

Noor keek naar Isolde.

‘En wij?’

‘Het laatste raam bij ons. De linnenkist staat er al onder. Daarna gaan we alle vier naar de grote schoorsteen en wachten we daar op elkaar.’

Dries draaide zich naar Noor.

‘Waarom zijn wij bevriend met haar?’

Noor trok haar sjaaltje recht.

‘Ik stel mij die vraag iedere dag.’

Veel tijd om verder te praten kregen ze niet. Beneden werd de bel voor het middageten geluid en Malva bleef bij het zolderluik staan tot ieder kind naar beneden was gekomen. Ze telde hen één voor één, langzaam en argwanend, alsof er tussen de stobalen misschien nog een tweede volledig weeshuis verborgen zat. Isolde voelde haar blik de hele trap lang in haar rug prikken, maar ze hield haar gezicht zo onschuldig mogelijk.

In de refter kregen ze dunne pap en een stuk brood. Zuster Bertha liep tussen de lange tafels door en tikte met haar houten lepel tegen de rand van iedere kom die volgens haar niet snel genoeg leegraakte. Praten was verboden en vandaag hield iedereen zich daar beter aan dan anders, vooral omdat Malva aan de overkant van de zaal zat en haar ogen voortdurend over de kinderen liet gaan.

Dries boog zich toch een weinig naar Isolde toe.

‘Gaat het nog door?’

Isolde antwoordde niet. Ze tikte alleen driemaal met haar vinger tegen de rand van de tafel.

Dries ging meteen weer recht zitten en bracht zijn lepel naar zijn mond, alsof hij alleen maar had willen controleren of zijn pap nog warm was.

Na de maaltijd werden ze uit elkaar gehaald. Dries moest in de keuken helpen, Noor werd naar de wasserij gestuurd en Tuur kreeg een emmer en een borstel in zijn handen gedrukt. Isolde moest onder toezicht van Malva de lessenaars in het schoollokaal schoonmaken. Het stof zat diep in de kieren van het hout en bleef aan de vochtige doek kleven, maar iedere keer dat ze haar hoofd ophief, stond Malva ergens in haar buurt: bij de deur, aan het raam of vlak achter haar, met dezelfde wantrouwige blik.

‘Ge zijt nogal stil,’ zei Malva na een tijd.

Isolde bleef schrobben.

‘Ge hebt gezegd dat ik moest zwijgen, Zuster Malva.’

‘Normaal doet ge nooit wat ik zeg.’

‘Vandaag wel.’

Malva kneep haar ogen samen.

‘Dat vertrouw ik nog minder.’

De namiddag kroop voorbij. Vanuit de gang kwamen nu en dan stemmen, het geschuifel van voeten en het gerinkel van Zuster Ida’s sleutelbos. Isolde kreeg geen kans om de anderen te spreken en wist alleen dat Dries nog in de keuken zat omdat ze hem één keer luid hoorde jammeren dat een ketel zwaarder was dan een volwassen koe. Bertha antwoordde iets wat ze niet kon verstaan, waarna het opvallend stil werd.

Pas tegen het einde van de middag stonden ze weer even samen op de binnenkoer. Ook daar konden ze niet praten, want Zuster Ida hield toezicht terwijl de jongste kinderen een rij vormden bij de waterpomp. Isolde streek driemaal met haar vinger over haar schortzak. Dries knikte nauwelijks zichtbaar, Noor trok haar sjaaltje recht en Tuur keek kort naar het dak.

Het plan ging door.

Toen de avondbel luidde, stond de zon nog boven de muren van de binnenkoer. Juni maakte het lastig om in het donker te verdwijnen; om zeven uur was de hemel nog helder en op de koer viel iedere beweging op. In de refter kregen ze dunne linzensoep en opnieuw een stuk brood. Dries bekeek dat brood alsof het hem persoonlijk beledigd had en tikte er één keer mee tegen de tafel.

‘Da leeft nog,’ fluisterde hij.

Zuster Bertha draaide zich meteen om.

‘Hebt ge iets gezegd?’

Dries doopte het brood haastig in zijn soep.

‘Dat het lekker ruikt, Zuster Bertha.’

Bertha keek naar de grijze brij in zijn kom.

‘Ge moet niet liegen in een huis van God.’

‘Nee, Zuster Bertha.’

Isolde at zonder op te kijken. Malva zat aan de overkant van de zaal en liet haar blik geregeld in hun richting glijden. Ze wist niet precies wat er broeide, maar dat er iets broeide, voelde ze duidelijk. Dries stopte de helft van zijn brood in zijn zak, Tuur hield de deur in het oog en Noor at zo langzaam dat Bertha haar tweemaal moest waarschuwen.

Na het eten werden de kinderen bij de gang uit elkaar gestuurd. De meisjes gingen met Zuster Ida naar de wasruimte. De jongens moesten naar de kleine waskamer bij hun eigen vleugel, waar Broeder Franciscus al met een stapel doeken stond te wachten.

Noor keek nog één keer naar Dries.

‘Ge hebt roet achter uw oren.’

Dries haalde zijn schouders op.

‘Daar kijkt niemand.’

Broeder Franciscus liep net voorbij en bleef staan.

‘Ik wel.’

Dries draaide zich langzaam naar hem om.

‘Ah.’

‘Jongens, mee.’

Tuur gaf Isolde een korte blik voor hij achter Dries aan liep.

In de wasruimte stonden stenen kommen met koud water langs de muur. Veel stelde het wassen niet voor: gezicht, handen, hals en voeten en liefst zonder de helft van het water over de vloer te gooien. De jongste meisjes kregen hulp van de ouderen, terwijl Zuster Ida iedereen aanmaande om voort te maken.

Isolde gooide een handvol water over haar gezicht en moest zich inhouden om niet naar adem te happen. Naast haar wreef een klein meisje met een natte doek over haar tanden.

‘Vooruit,’ riep Zuster Ida. ‘Wassen, afdrogen en naar de kapel.’

Toen Isolde zich wilde afdrogen, merkte ze dat het doek dat ze met Noor moest delen al doorweekt en vuil was.

‘Hiermee word ik vuiler dan ervoor,’ mompelde ze.

‘Da bespaart werk voor morgen,’ zei Noor.

Na het wassen volgde het avondgebed. De kinderen zaten op hun knieën in de kapel terwijl het late zonlicht door de hoge ramen viel en lange banen over de stenen vloer trok. Dries

knikte tweemaal bijna in slaap en kreeg telkens een por van Tuur. Isolde bad nauwelijks. Haar blik ging van de handen van de zusters naar de deur en vervolgens naar het kleine raam waarachter de hemel nog altijd helderblauw was.

Toen het gebed voorbij was, wachtte Broeder August bij de rechtergang.

‘Jongens.’

Tuur en Dries gingen met de rest naar hem toe. Dries keek nog even over zijn schouder.

Isolde tikte driemaal met haar vinger tegen haar rok.

Hij knikte.

Zuster Malva stuurde de meisjes naar de andere kant.

‘Vooruit. Naar boven.’

De kerkklok had nog maar net zeven uur geslagen toen Isolde en Noor onder hun dunne dekens lagen. Buiten was het nog klaarlichte dag en door de hoge ramen viel genoeg licht om ieder bed en bijna iedere beweging in de zaal te onderscheiden. Dat maakte hun plan er niet gemakkelijker op.

Zuster Ida liep tussen de strozakken door en controleerde de ramen. Bij het laatste bleef ze staan en trok aan de klink. De zware linnenkist eronder stond waar ze altijd stond.

Malva bleef bij Isoldes bed staan.

‘Ge zijt nogal stil.’

Isolde draaide haar hoofd op het kussen.

‘Ja, Zuster Malva.’

‘Dat vertrouw ik niet.’

‘Als ik praat, vertrouwt ge mij ook niet.’

Malva kneep haar ogen samen.

‘Nog één opmerking en ge slaapt vannacht in de gang.’

‘Ja, Zuster Malva.’

Malva wachtte nog even, alsof ze verwachtte dat Isolde zichzelf toch nog zou verraden en liep toen naar de deur.

Zuster Ida volgde haar. Zodra die dichtging, draaide de sleutel in het slot.

Aan de andere kant van het gebouw was Broeder August nog niet klaar. Hij liep langs de bedden van de jongens, keek onder een strozak die verdacht bol stond en bleef uiteindelijk bij het laatste raam staan. Daaronder stond het scheve kastje.

August duwde ertegen. Het meubeltje wiebelde gevaarlijk op zijn drie ongelijke poten.

‘Dat stond vanmorgen nog tegen de muur.’

Niemand antwoordde.

Dries lag met zijn ogen dicht en snoof zo luid dat Tuur langzaam naar het plafond keek.

‘Dries.’

Het gesnurk stopte.

‘Ja, Broeder August?’

‘Hebt gij dat kastje verplaatst?’

‘Nee, broeder.’

‘Ge klinkt wakker.’

‘Nu wel.’

Broeder August schoof het kastje terug tegen de muur.

‘Daar blijft het.’

Hij blies de laatste kaars uit en trok de deur achter zich dicht. Ook daar ging de sleutel om.

In de meisjeszaal bleef de spanning hangen terwijl het in de gang nog onrustig was. Iemand zette een emmer neer, een klein kind moest nog naar de gemakstoel en ergens verderop praatten twee zusters gedempt met elkaar. Isolde en Noor bewogen niet zolang er licht onder de deur zichtbaar bleef.

Pas toen de voetstappen verdwenen, tikte Isolde driemaal met haar nagel tegen de houten rand van haar bed.

Noor antwoordde met drie zachte tikjes.

Aan de andere kant van Sint-Agatha lag Dries met zijn ogen open.

‘Tuur?’ fluisterde hij.

‘Wat?’

‘Hoe lang nog?’

‘Tot het donker is.’

Dries trok zijn deken een stukje hoger.

‘Het is al donker onder mijn deken.’

‘Blijf daar dan.’

Dries draaide zich om en voelde iets hards onder zijn wang. Hij stak zijn hand onder zijn kussen en haalde het stuk brood tevoorschijn dat hij bij het avondeten had weggestopt. Het was platgedrukt en half verkruimeld.

‘Mijn voorraad.’

Tuur keek ernaar.

‘Ge zijt erop gaan slapen.’

‘Ik moest het ergens veilig leggen.’

‘Uw kop was blijkbaar geen veilige plaats.’

Dries keek hem beledigd aan, maar Tuur luisterde alweer naar de geluiden in de gang.

Heel langzaam trok de duisternis over beide slaapzalen. Stemmen stierven weg, deuren sloegen voor de nacht en buiten bleef alleen het gedempte geluid van de stad over. Isolde lag naar het raam te kijken terwijl de laatste bleke streep van de avondlucht verdween. De sleutel van haar vader drukte tegen haar zij. Voor het eerst sinds ze het plan had gemaakt, vroeg ze zich af of ze tegen de ochtend werkelijk dichterbij hem zou zijn, of alleen verder van alles wat ze kende.

Veel later sloeg de kerkklok.

Eén.

Isolde opende haar ogen.

Twee.

Noor sloeg haar deken open.

Drie.

Aan de andere kant van het gebouw schudde Tuur Dries bij zijn schouder.

Dries schoot overeind.

‘Brand!’

‘Zwijg.’

Hij knipperde een paar keer tot hij begreep waar hij was.

‘Ah. Juist.’

‘Botinnekes aan.’

‘Ik heb ze aan.’

Tuur keek naar zijn voeten.

‘Ge hebt er maar één aan.’

Dries tastte onder zijn bed. Zijn andere botinneke lag in het bed ernaast, waar een klein jongetje het tegen zijn borst geklemd hield alsof het een speelgoedbeest was. Tuur maakte het voorzichtig los. Het kind mompelde iets in zijn slaap, draaide zich om en trok het deken over zijn hoofd.

In de meisjeszaal waren Isolde en Noor intussen bij het laatste raam. Isolde klom op de linnenkist en duwde tegen de klink.

Die zat vast.

‘Het gaat ni open,’ fluisterde Noor.

Isolde haalde een kromme gordijnhaak uit haar schortzak en stak die tussen het raam en het kozijn.

‘Waar haalt gij dat allemaal?’

‘Gevonden.’

‘Gestolen.’

‘Gevonden op een plaats waar iemand anders het had laten liggen.’

Ze wrikte voorzichtig tot de klink met een zachte tik losschoot. Een frisse nachtwind gleed naar binnen en bracht de geur van natte dakpannen en hout mee. Isolde kroop op de vensterbank, greep de dakrand en trok zich omhoog. Noor volgde haar zonder nog iets te zeggen.

Ze schoven over de vochtige pannen naar de grote schoorsteen en hurkten erachter.

Niemand.

Noor keek naar de andere vleugel.

‘Ze zijn laat.’

‘Dries is laat.’

In de jongenszaal schoof Tuur het scheve kastje zo stil mogelijk terug onder het raam. De onderrand schraapte zacht over de vloer toen het meubeltje scheef verschoof.

Dries verstijfde.

Niemand werd wakker.

Tuur klom eerst. Hij duwde het raam open, trok zich op aan de dakrand en verdween naar buiten. Dries stak zijn hoofd door het raam en keek naar beneden.

‘Da is hoog.’

‘Da wist ge al,’ fluisterde Tuur.

‘Het ziet er hoger uit in ‘t donker.’

‘Kom.’

Dries zette één voet op de vensterbank en trok zijn andere been achter zich aan. Onder hem verschoof het scheve kastje.

‘Tuur.’

‘Rap.’

Dries duwde zich haastig met zijn voet af om sneller naar buiten te geraken. Het meubeltje kantelde en viel met een doffe slag op de vloer.

Dries schoot naar voren, verloor zijn houvast op de vensterbank en greep op het laatste moment de dakrand. Iemand in de slaapzaal mompelde en draaide zich om. Dries hing met beide handen boven de donkere koer.

‘Tuur!’

Tuur draaide zich om en greep hem bij zijn polsen. Achter de schoorsteen schoten Isolde en Noor overeind en kwamen zo snel als ze durfden over de vochtige pannen naar hen toe.

Isolde greep Tuur stevig bij zijn hemd zodat hij zelf niet naar voren schoof, terwijl Noor Dries bij zijn arm probeerde te pakken. Met hun drieën kregen ze hem hoog genoeg tot hij een knie op het dak kon zetten.

Zijn botinneke gleed weg. Een dakpan verschoof onder hem en Dries schoof zijwaarts richting goot.

‘Tuur!’

Tuur kreeg hem bij zijn hemd vast, terwijl Isolde Tuur stevig bleef tegenhouden en Noor Dries bij zijn mouw greep. Samen trokken ze Dries terug tot hij plat op de pannen lag en zijn voeten weer houvast vonden.

‘Het kastje is dood,’ fluisterde hij.

‘En gij bijna ook. Kom.’

Ze schoven terug naar de schoorsteen. Dries kwam als laatste achter hen aan.

‘Eindelijk.’

‘Ik heb onderweg een meubel verloren.’

Noor keek naar hem.

‘Hoe?’

‘Lang verhaal.’

Isolde wees naar het lagere dak van de bakkerij.

‘Vooruit.’

De stad lag onder een dunne nevel en de daken glansden nog van het vocht. In de bakkerij verderop brandde al licht; de

bakker was bezig met het deeg voor de ochtend. Zijn hond had het geschuifel boven zich gehoord en begon luid te blaffen. De vier schoven zo voorzichtig mogelijk over de pannen naar het lagere dak. Noor hield Isolde aan haar schort vast wanneer ze te snel ging en Tuur testte iedere plank voordat hij zijn gewicht erop zette.

Dries volgde als laatste.

‘Mijn broek blijft haken.’

‘Laat ze hangen,’ fluisterde Isolde.

‘En dan?’

‘Dan hebt ge minder gewicht.’

‘Ik ga ni zonder broek naar de Korenmarkt.’

‘Niemand gaat naar u kijken.’

‘Da weet gij ni.’

Aan de andere kant van het dak liet Isolde zich aan haar handen zakken en sprong naar beneden. Noor volgde, daarna Tuur. Dries bleef aan de rand hangen en keek naar de stenen onder hem.

‘Ik kan ni.’

‘Ge hangt al,’ zei Noor. ‘Laat los.’

‘Da is gemakkelijk gezegd.’

Zijn vingers gleden weg. Dries viel achterover tegen een oude koolstoof. De metalen plaat sloeg met een doffe klap tegen de stenen en hij belandde pardoes in een mand vol koude as. Toen hij overeind krabbelde, zat hij van zijn voorhoofd tot onder zijn kin onder het roet.

‘Ik leef nog.’

‘Jammer van het lawaai,’ zei Isolde.

Vanuit de bakkerij klonk geblaf, eerst één keer en daarna opnieuw, dichterbij. Isolde greep Dries bij zijn mouw en trok hem mee. Ze glipten door een smalle opening tussen twee schuttingen en kwamen in de tuin van de pastoor terecht, waar het gras nat was en een afgebrokkelde fontein tussen de struiken stond. Tegen de muur stond een stenen heilige zonder hoofd.

Dries keek ernaar terwijl hij het roet van zijn neus veegde.

‘Denkt ge dat hij die zelf kwijtgeraakt is?’

Noor keek naar het beeld.

‘Wie?’

‘Zijn kop.’

‘Ja, Dries. Hij heeft die op een ochtend afgekapt en is daarna vergeten waar hij ze gelaten heeft.’

Isolde wees naar de andere kant van de tuin, waar achter een scheefstaande serre de zware poort zichtbaar was.

‘Daar moeten we zijn.’

Ze liepen langs het gebroken glas en het hoge onkruid. Boven hen hing een appelboom vol kleine, harde vruchten. Dries hield in en keek omhoog.

‘Is ’t waar dat ge ooit een appel hebt gepikt van de pastoor?’

Isolde volgde zijn blik.

‘Niet één. Ik heb er toen een hele mand uit die boom geplukt.’

Noor staarde haar aan.

‘Een hele mand?’

‘De zusters dachten achteraf dat het mirakelappels waren.’

‘Waarom?’ vroeg Dries.

‘Omdat de zusters ze diezelfde dag nog aan de boom van de pastoor hadden zien hangen en ze ’s avonds ineens in een mand in hun keuken lagen.’

Dries beet op zijn hand om niet te lachen.

‘En de pastoor?’

‘Die drinkt te veel miswijn om het verschil te zien tussen een appel en een peer.’

Noor probeerde streng te kijken, maar haar mondhoeken verrieden haar. Dries stak zijn hand naar een lage tak uit. Isolde sloeg ze weg.

‘Blijf daarvan.’

‘Gij hebt er een hele mand gepikt.’

‘Ja. Daarom weet ik dat er een hond onder die boom ligt.’

Van tussen de struiken kwam een laag gegrom. Twee gele ogen verschenen in het donker en Dries trok zijn hand onmiddellijk terug.

Isolde draaide zich naar de poort.

‘Lopen.’

Ze stormden over het natte gras terwijl de hond achter hen begon te blaffen. Isolde bereikte als eerste de houten poort, waar een dikke ketting met een verroest hangslot rond de klink hing. Dries kwam naast haar staan, trok er één keer hard aan en schudde meteen zijn hoofd.

‘Die krijgen we nooit open.’

Isolde duwde hem opzij en haalde de kromme gordijnhaak opnieuw boven. Het geblaf kwam dichterbij. Ze stak de haak

in het slot, wrikte en voelde bij de tweede poging iets meegeven. Met een droge klik sprong het hangslot open.

Dries staarde haar aan.

‘Hoe hebt ge dat gedaan?’

‘Talent.’

Isolde trok de ketting los en duwde de poort op een kier. Noor glipte erdoor, gevolgd door Tuur en Dries. Zelf wilde ze als laatste door de opening verdwijnen toen achter haar een stem over het gras sneed.

‘Staan blijven!’

Zuster Malva kwam aangelopen. Haar nachtmuts zat scheef en haar mantel hing half over haar donkere jurk. Ze moest de lege bedden hebben gezien of het open raam. Terwijl de kinderen over de daken waren gekropen, had Malva de gewone weg door het gebouw genomen en hen in de tuin ingehaald.

‘Ge dacht zeker dat ge slimmer waart dan ik, hé?’

Isolde probeerde alsnog door de opening te glippen, maar Malva greep haar bij het nekvel en rukte haar achteruit.

‘Ik heb u.’

Noor stond aan de andere kant van de poort met beide handen voor haar mond. Dries leek vergeten te zijn hoe zijn benen werkten en Tuur zette al een stap terug naar de opening. Malva kneep harder en trok Isolde dicht tegen zich aan.

‘Deze keer ontsnapt ge ni, klein serpent.’

Isolde draaide haar hoofd en deed het enige wat nog in haar opkwam.

Ze beet.

Malva slaakte een kreet en liet haar onmiddellijk los.

‘Godver... miljaar!’

Voor Malva haar opnieuw kon grijpen, dook Isolde onder haar arm door. De vier spurten door de poort en de steeg in zonder nog om te kijken, terwijl Malva achter hen bleef roepen en de hond rond haar benen blafte.

Ze renden tot de muren van ’t Snotterkens achter de huizen verdwenen waren en hielden pas enkele straten verder halt. Noor boog voorover en hapte naar adem. Dries zakte tegen een muur en veegde opnieuw over zijn roetzwarte gezicht. Tuur keek naar Isolde, die met haar mouw over haar mond ging.

‘Hebt ge haar echt gebeten?’

Isolde knikte.

‘Ze smaakte naar zeep.’

Dries begon te lachen. Noor probeerde ernstig te blijven, maar hield het nog geen paar tellen vol. Zelfs Tuur moest glimlachen.

Even later stonden ze alle vier midden in een donkere Gentse steeg te lachen, half buiten adem en nog trillend van de schrik. Voor het eerst lagen de muren van ’t Snotterkens achter hen.

Of ons einde

Het gelach hield nog een tijdje stand, meer uit opluchting dan omdat iemand het echt grappig vond. Pas toen ze verder de steeg in trokken en de stem van Zuster Malva langzaam tussen de huizen verdween, zakte de spanning uit hun schouders. Het geblaf van de hond bleef nog even achter hen aan rollen, maar ook dat werd uiteindelijk opgeslokt door de slapende stad.

Isolde liep voorop. Haar hart klopte nog hoog in haar borst en de plek waar Malva haar bij het nekvel had gegrepen, brandde. Toch voelde elke stap anders dan voordien. Er stond geen muur meer voor haar en geen gesloten deur achter haar. Alleen de donkere straat, de onbekende stad en drie kinderen die haar gevolgd waren zonder te weten waar ze terecht zouden komen. Dries probeerde ondertussen met zijn mouw het roet van zijn gezicht te vegen. Hij smeerde het alleen maar verder uit, tot Noor hem aankeek alsof ze niet wist of ze moest lachen of medelijden met hem moest hebben.

‘Ziet ge nog iets?’

‘Genoeg.’

‘Ge ziet eruit alsof ge in een schoorsteen geboren zijt.’

‘Da kan ik toch ni helpen?’

Tuur keek nog één keer achterom. De steeg bleef leeg; nergens verscheen een zwarte rok, een lantaarn of de kromme stok van Malva.

‘Ze komt ni.’

‘Nog ni,’ zei Noor.

Isolde vertraagde haar pas niet. De huizen stonden hier zo dicht tegen elkaar dat de bovenverdiepingen bijna naar elkaar toe leunden. Uit enkele ramen hing wasgoed dat zelfs 's nachts niet naar binnen was gehaald en ergens verderop piepte een uithangbord bij iedere windstoot. Het rook naar natte stenen, paard en afval dat in een goot lag te rotten.

'We moeten door,' zei ze. 'Voor Malva iemand langs de voorkant stuurt.'

Dries boog voorover en steunde met zijn handen op zijn knieën.

'Kunnen we niet eerst vijf minuten sterven?'

'Ge moogt straks sterven.'

'Merci.'

Noor kwam naast Isolde lopen en trok haar sjaaltje hoger tegen de koele nachtlucht. 'We gaan toch nog altijd naar de Korenmarkt?'

'Ja.'

'En dan?'

'Dan zoeken we een kar.'

'Da wist ik al. Ik bedoel: welke?'

Isolde keek naar de straat die voor hen lag alsof het antwoord daar ergens tussen de kasseien geschreven stond.

'Ene die vertrekt.'

Noor zuchtte, maar volgde haar zonder nog iets te zeggen. Ze kwamen uit de steeg op een bredere straat waar nog enkele lantaarns brandden. Het grootste deel van de stad lag in het donker, al scheen hier en daar licht door de kieren van gesloten luiken. Uit een huis klonk het huilen van een baby;

verderop waren twee volwassenen zo luid aan het ruziën dat het leek alsof ze de hele buurt wilden laten meegenieten. Dries keek naar links en rechts.

‘Weet gij eigenlijk waar we zijn?’

‘Ja,’ zei Isolde.

Tuur keek haar aan. ‘Ge liegt.’

‘Ik herken da huis.’

‘Welk huis?’

Isolde wees naar een scheve gevel met een verweerd bord erboven.

‘Da daar.’

Dries kneep zijn ogen samen.

‘Wat staat erop?’

‘Weet ik veel. Het is donker.’

Noor trok een gezicht.

‘We zijn verloren.’

‘We zijn ni verloren. We moeten gewoon naar de Korenmarkt.’

‘Da is hetzelfde als zeggen dat ge naar Frankrijk moet terwijl ge ni weet in welke richting Frankrijk ligt.’

Dries keek bezorgd om zich heen. ‘Ligt Frankrijk ver?’

‘Verder dan de Korenmarkt,’ zei Tuur.

‘Da helpt.’

De straat splitste zich enkele huizen verder. Links liep een smalle doorgang naar beneden; rechts kronkelden de kasseien tussen hoge gevels door. Isolde bleef staan en keek naar een kerktoeren die boven de daken uitstak.

'Ik denk rechts.'

'Denkt ge?' vroeg Noor.

'Ja.'

'Hoe weet ge dat zo zeker?'

Isolde wees naar de toren.

'Die staat daar.'

Noor volgde haar vinger.

'En waar moet die staan?'

'Niet hier.'

Dries knikte langzaam. 'Fantastisch plan. Ge weet zelf niet eens waar ge naartoe moet.'

Tuur liep naar de linkse doorgang en boog zijn hoofd een beetje. Vanuit de diepte kwam het zachte klotsen van water tegen steen.

'Langs daar.'

Isolde keek hem aan. 'Hoe weet gij dat?'

'Ik hoor water.'

Noor luisterde nu ook.

'De Korenmarkt ligt dichterbij het water.'

'Dat wist ik,' zei Isolde.

'Ge ging rechts.'

'Ik wilde zien of gij oplette.'

Dries grijnsde.

'Dan is hij geslaagd.'

Ze daalden de doorgang af en kwamen in een straat waar de lucht vochtiger was. Er reed nog een late kar voorbij, traag en zwaar, met een slapende voerman op de bok. De hoeven van het paard klonken hol tussen de gevels, tot ook dat geluid wegstierf. Isolde hield de pas erin, hoewel haar benen moe begonnen te worden. Ze wilde niet dat Noor opnieuw zou zeggen dat het plan gaten had en nog minder dat Dries het voorstel zou doen om ergens te gaan zitten. Tuur merkte waarschijnlijk allang dat ze haar linkerbeen een beetje sleepte, maar hij zei er niets over. Dries begon inderdaad achter te blijven.

‘Hoe ver is het nog?’

‘Niet ver.’

‘Da hebt ge tien minuten geleden ook gezegd.’

‘Toen was het verder.’

‘Ik voel mijn voeten ni meer.’

Noor keek naar zijn loshangende veter. ‘Ge zijt ze ook bijna kwijt.’

Dries bleef staan om zijn botinneke vast te knopen. Toen hij weer overeind kwam, wees hij naar een smalle opening tussen twee huizen.

‘Kunnen we daar niet door? Dat lijkt korter.’

Isolde keek naar de donkere spleet. ‘Da loopt waarschijnlijk dood.’

‘Of het is een afkorting.’

Dries bleef even naar de opening kijken. ‘Of ons einde.’

Isolde liep er al naartoe. ‘Is ’t ni altijd allebei, Dries?’

Noor bleef achter haar staan. 'Dat is geen antwoord waar ik gerust van word.'

'Ge moet ook ni gerust zijn. Ge moet volgen.'

De doorgang was zo smal dat ze achter elkaar moesten lopen. De stenen muren waren koud en vochtig en op sommige plaatsen staken ze zo ver uit dat Dries zijn buik moest intrekken om erlangs te geraken.

'Wie bouwt zoiets?' fluisterde hij.

'Mensen met minder buik,' zei Noor.

Aan het einde van de doorgang stond een blinde muur. Dries spreidde zijn armen alsof hij persoonlijk bewezen had dat de wereld niet te vertrouwen was.

'Zie.'

Isolde keek omhoog. Geen raam, geen deur, geen doorgang. Alleen ongelijke stenen, zwart van ouderdom en vocht.

'Ge had gelijk,' zei Noor.

'Ik had ni gezegd dat het hier doodliep.'

'Ge keek alsof.'

'Dat telt ni.'

Tuur draaide zich al om. 'We moeten terug.'

Isolde wilde hem volgen, maar bleef abrupt staan toen er iets warmes tegen haar heup drukte. Eerst dacht ze dat haar huid nog brandde van Malva's greep, maar de warmte kwam uit haar schortzak. Ze stak haar hand erin en raakte de sleutel aan. Het metaal voelde warmer aan dan daarnet. De warmte was zacht en vreemd, maar deed geen pijn. Isolde hield de sleutel tussen haar vingers terwijl ze opnieuw naar de muur keek. Noor zag het.

‘Wat is er?’

Isolde haalde de sleutel voorzichtig boven. In het bleke maanlicht glansde het donkere metaal alsof iemand het pas uit een vuur had gehaald. Dries kwam dichterbij.

‘Doet die da anders ook?’

‘Nee.’

‘Misschien omdat ge ermee tegen de hond hebt gelopen.’

‘Ik heb hem ni tegen de hond gehouden.’

‘Tegen Malva dan.’

Isolde keek naar de muur. Zodra ze een stap dichterbij zette, werd de sleutel warmer. Toen ze achteruitging, koelde hij opnieuw af. Tuur had het ook gezien.

‘Nog eens.’

Isolde stapte naar voren. De warmte trok opnieuw door haar vingers. Noor hield haar blik op de muur.

‘Daar is niks.’

‘Misschien wel,’ zei Tuur.

Dries trok zijn schouders op.

‘Misschien wil hij gewoon graag tegen een muur gehouden worden.’

Isolde negeerde hem en liet haar vrije hand over de stenen glijden. Ze voelde voegen, vuil en kleine barsten, maar nergens zat een slot of een kier. Langzaam schoof ze langs de muur, terwijl de sleutel in haar andere hand warmer en kouder werd. Halverwege bleef ze staan.

‘Hier.’

Tuur hurkte naast haar neer. In de steen zat een dunne kras die bijna volledig onder het vuil verdwenen was. Noor wreef er met haar mouw overheen, waardoor langzaam een teken zichtbaar werd: een cirkel met daaronder drie korte streepjes. Dries hield zijn adem in.

‘Da stond daar daarnet ni.’

‘Jawel,’ zei Tuur. ‘We zagen het gewoon ni.’

‘Da is krak hetzelfde als dat het er ni stond.’

Isolde streek met haar duim over het teken. De sleutel trilde heel even in haar hand, zo plots dat ze hem bijna liet vallen. Noor greep haar arm.

‘Hebt ge dat gevoeld?’

Isolde knikte. ‘Wat deed hij?’

‘Bewegen.’

‘Sleutels bewegen ni,’ zei Dries.

‘Deze wel.’

Tuur wees naar een smalle spleet tussen twee stenen. Waar daarnet alleen mortel had gezeten, zat nu een opening die nauwelijks breder was dan de punt van de sleutel. Isolde keek naar de anderen. Noor schudde langzaam haar hoofd.

‘Nee.’

‘Ge weet nog niet eens wat ik ga doen.’

‘Jawel.’

‘Wat dan?’

‘Ge gaat die sleutel daarin steken.’

‘Misschien.’

‘Ge gaat hem daarin steken.’

‘Waarschijnlijk.’

Dries keek naar de donkere doorgang achter hen. ‘Ik vind teruggaan ineens een heel goed plan.’

Isolde stak de sleutel in de opening. Hij paste zo precies dat toeval uitgesloten leek en gleed naar binnen alsof hij voor niets anders gemaakt was. Noor hield Isoldes arm nog altijd vast.

‘Wacht.’

‘Waarom?’

‘Omdat we ni weten wat er gebeurt.’

‘Daarom moeten we draaien.’

‘Dat is juist waarom ge ni moet draaien.’

Dries knikte heftig. ‘Ik ben voor één keer volledig akkoord met Noor.’

Isolde legde haar hand steviger rond het handvat. Tuur bleef naar de muur kijken. ‘Doe maar.’

Noor draaide zich naar hem. ‘Gij ook al?’

Hij haalde zijn schouders op.

‘Anders blijven we hier staan.’

Isolde draaide de sleutel. Eerst gebeurde er niets. Daarna klonk er diep in de muur een droge klik. Dries zette meteen een stap achteruit.

‘Ik heb het gehoord.’

‘Wij allemaal,’ zei Noor.

Onder Isoldes hand begon de steen te trillen. Er viel stof uit de voegen en ergens boven hen schuurde iets langzaam en zwaar over de muur. De kras rond het teken liep verder door de